

Skýrsla

fjármála- og efnahagsráðherra um skatttekjur, skattrannsóknir og skatteftirlit.

(Lögð fyrir Alþingi á 147. löggjafarþingi 2017–2018)

Fjármála- og efnahagsráðherra hefur ákveðið að leggja fyrir Alþingi skýrslu um skatttekjur, skattrannsóknir og skatteftirlit á grundvelli 53. gr. laga um þingsköp Alþingis nr. 55/1991. Skýrslan var unnin á starfstíma síðasta þings á grundvelli skýrslubeiðnar þingmanna og fjallar um þau atriði sem þar var óskað eftir að tekin yrðu til umfjöllunar og er framsetning skýrslunnar í samræmi við það.

- 1. Hver var tekjuskattstofn og opinber útgjöld lögaðila, flokkuð eftir atvinnugreinaflokkin Hagstofu Íslands 2010-2016, skattstofn einstaklinga og opinber gjöld og skattstofn fjármagnstekjuskatts og fjármagnstekjuskattur yfir sama tímabil?*

Svar: Svar við þessari spurningu byggir á upplýsingum frá embætti ríkisskattstjóra (RSK), gögnum frá Hagstofu Íslands og ríkisreikningi. Gengið er út frá því í þeim töflum, sem með fylgja, að verið sé að spyrja um niðurstöður samkvæmt árlegri álagningu opinberra gjalda, annars vegar hjá lögaðilum og hins vegar einstaklingum og þá tekjustofna sem þar liggja að baki. Sem dæmi voru opinber gjöld sem lögð voru á lögaðila í lok október 2016 samtals 172,1 ma.kr. Þar með talið er tekjuskattur, samtals tæplega 70 mia.kr., á tekjuskattstofn rekstrarársins 2015 sem var 329,9 ma.kr.

Tafla 1a sýnir yfirlit yfir tekjuskattstofn skipt niður eftir atvinnugreinaflokkin Hagstofu Íslands.

Tafla 1a

Tekjuskattstofn m.kr.	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Byggingarstarfsemi og mannvirkjagerð	15.236	7.602	6.804	6.800	8.594	12.819	15.467
Fasteignaviðskipti	10.063	7.807	7.663	8.493	10.770	12.918	17.107
Félagasamtök og önnur þjónustustarfsemi	935	719	726	706	814	1.087	1.092
Fjármála- og váttryggingastarfsemi	65.082	82.215	64.892	56.546	112.460	112.691	116.617
Flutningar og geymsla	4.438	2.921	4.300	5.129	4.352	5.746	7.935
Framleiðsla	12.812	27.858	41.812	50.145	43.440	50.924	54.985
Fræðslustarfsemi	660	485	458	594	732	816	848
Heilbrigðis- og félagsþjónusta	5.310	4.693	5.101	5.627	6.560	7.759	8.499
Heild- og smásöluverslun, viðgerðir á vélknúnum ökutækjum	25.892	17.369	20.703	24.052	26.971	27.411	32.605
Landbúnaður, skógrækt og fiskveiðar	7.205	10.879	17.220	21.530	12.317	23.574	17.981
Leigustarfsemi og ýmis sérhæfð þjónusta	4.387	4.610	4.704	4.742	5.509	6.816	7.625
Menningar-, íþrótt- og tómstundastarfsemi	2.052	1.568	1.348	1.094	2.506	3.986	4.741
Námugróftur og vinnsla hráefna úr jörðu	184	132	118	127	86	151	204
Opinber stjórnsýsla og varnamál; almannatryggingar	1	2	0	0	0	0	3
Rafmagns-, gas- og hitaveitur	126	178	196	815	1.025	4.863	8.369
Rekstur gististaða og veitingarekstur	3.641	2.743	3.612	3.956	4.909	5.732	6.868
Sérfræðileg, vísindaleg og tæknileg starfsemi	18.154	13.388	13.478	14.521	16.831	15.954	18.627
Starfsemi stofnana og samtaka með úrlendisrétt	499	367	444	315	362	372	525
Upplýsingar og fjarskipti	5.814	3.971	4.617	6.207	5.760	5.936	8.857
Vatnsveita, fráveita, meðhöndlun úrgangs og afmengun	531	1.190	750	213	184	524	610
Samtals	183.496	190.926	198.961	211.768	264.331	300.379	329.912

Í töflu 1b eru opinber gjöld lögð á lögaðila 2010-2016 skipt niður eftir atvinnugreinaflokkun Hagstofu Íslands. Undir opinber gjöld falla tekjuskattur, fjármagnstekjuskattur, tryggingagjald, sérstakur skattur á fjármálafyrirtæki (bankaskattur), fjársýsluskattur, sérstakur fjársýsluskattur, útvarpsgjald, búnaðargjald og jöfnunargjald á alþjónustu.

Hér þarf að hafa þann fyrirvara á að engin bein samsvörun er á milli talnanna í töflu 1a og 1b. Sem dæmi má taka atvinnugreinina Opinber stjórnsýsla og varnamál; almannatryggingar. Tekjuskattstofn þeirra aðila sem hér falla undir er nánast enginn, sbr. töflu 1a, enda að mestu um að ræða undanþæga aðila. Á hinn bóginn greiða sömu aðilar umtalsverðar fjárhæðir í tryggingagjöld sem endurspeglast í tölum greinarinnar í töflu 1b.

Tafla 1b

Opinber gjöld samtals í m.kr.	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Byggingarstarfsemi og mannvirkjagerð	5.203	4.717	4.553	4.355	5.017	6.285	7.305
Fasteignaviðskipti	2.073	2.087	2.252	2.528	3.015	3.546	4.444
Félagasamtök og önnur þjónustustarfsemi	1.244	1.701	1.782	1.737	1.846	1.951	2.178
Fjármála- og váttryggingastarfsemi	14.220	20.977	23.242	23.951	79.555	70.790	47.368
Flutningar og geymsla	3.006	4.404	4.971	5.036	5.226	5.851	6.963
Framleiðsla	8.350	14.526	18.984	20.424	19.316	21.094	22.732
Fræðslustarfsemi	805	1.057	1.089	1.115	1.229	1.307	1.470
Heilbrigðis- og félagsþjónusta	2.268	3.094	3.561	3.640	4.054	4.520	4.912
Heild- og smásöluverslun, viðgerðir á vélknúnum ökutækjum	9.180	10.461	11.755	12.202	13.458	13.888	15.523
Landbúnaður, skógrækt og fiskveiðar	3.178	5.221	6.992	7.664	5.921	8.119	7.193
Leigustarfsemi og ýmis sérhæfð þjónusta	1.671	2.314	2.596	2.647	3.068	3.643	4.224
Menningar-, íþrótt- og tómstundastarfsemi	836	1.453	1.055	986	1.344	1.787	2.030
Námugróftur og vinnsla hráefna úr jörðu	64	68	80	82	70	95	117
Opinber stjórnsýsla og varamál; almannatryggingar	13.711	17.927	19.746	17.906	19.282	20.173	21.872
Rafmagns-, gas- og hitaveitur	686	971	1.034	1.093	1.128	2.131	2.770
Rekstur gististaða og veitingarekstur	1.718	2.265	2.720	2.836	3.318	3.841	4.610
Sérfræðileg, vísindaleg og tæknileg starfsemi	5.774	6.365	7.175	7.446	8.131	8.353	9.165
Starfsemi stofnana og samtaka með úrlendisrétt	127	116	119	93	99	106	126
Upplýsingar og fjarskipti	3.239	4.061	4.693	4.874	5.139	5.415	6.346
Vatnsveita, fráveita, meðhöndlun úrgangs og afmengun	308	547	505	382	401	509	547
Samtals	77.781	104.426	118.959	121.061	180.828	183.527	172.060

Tafla 2 inniheldur yfirlit yfir skattstofn og opinber gjöld lögð á einstaklinga 2010-2016 að undanskildum skattstofni fjármagnstekjuskatts og fjármagnstekjuskatti. Undir opinber gjöld falla tekjuskattur, útsvar, auðlegðarskattur, útvarpsgjald, gjald í Framkvæmdasjóð aldraðra, tryggingagjald (einyrkjar), slysatryggingagjald vegna heimilisstarfa og búnaðargjald.

Tafla 2

Milljónir kr.

Álagningarár	Tekju- skattsstofn	Tekju- skattur	Útsvar	Önnur gjöld	Gjöld samtals
2010	816.314	87.864	110.200	10.417	208.481
2011	812.437	91.157	109.716	13.573	214.446
2012	875.490	97.425	130.522	15.694	243.641
2013	931.750	104.278	139.243	16.800	260.320
2014	988.056	112.657	147.999	19.121	279.778
2015	1.059.029	117.499	159.049	7.958	284.506
2016	1.137.927	134.327	172.184	8.047	314.558

Auðlegðarskattur var lagður á fram til ársins 2014 sem skýrir lækkunina í flokknum önnur gjöld milli árána 2014 og 2015.

Tafla 3 sýnir yfirlit yfir skattstofn fjármagnstekjuskatts og álagðan fjármagnstekjuskatt á einstaklinga 2010-2016.

Tafla 3

Milljónir kr.

Álagningarár	Fjármagns- tekjuskattsstofn	Fjármagns- tekjuskattur
2010	138.528	15.704
2011	55.603	10.128
2012	49.711	10.271
2013	55.597	11.696
2014	69.665	14.466
2015	81.124	16.822
2016	85.323	17.937

Rétt er að taka fram að á árinu 2010 var samþykkt sú lagabreyting að tekið yrði upp frítekjumark vaxtatekna hjá einstaklingum og kom hún til framkvæmda á árinu 2011 við álagningu opinberra gjalda hjá einstaklingum. Það er meginástæða þess að stofninn lækkar verulega milli árana 2010-2011. Þá eru einungis 70% leigutekna skattskyldar á umræddu tímabili.

2. *Hvaða skattalagabreytingar hafa orðið á tímabilinu 2010-2016 (flokkað eftir tegund og laganúmeri) og hverjar þeirra tengjast vinnu Efnahags- og framfarastofnunar Evrópu í París (OECD) vegna starfshóps um eyðingu skattaandlags og eyðingu skattahagnaðar (e. Base Erosion and Profit Shifting, BEPS)?*

Svar: Í viðauka 1 er að finna yfirlit yfir allar þær skattalagabreytingar sem hafa orðið á tímabilinu 2010-2016 flokkað eftir tegund og laganúmeri eftir því sem næst verður komist.

Svar við síðari hluta spurningarinnar, þ.e. hvaða lagabreytingar hérlendis eigi rætur að rekja til BEPS-áætlunargerðar OECD og G20 ríkjanna, er ekki alveg einhlítt því einstakar aðgerðir í henni innihalda svigrúm til nánari útfærslu fyrir aðildarríkin til að unnt sé að taka tillit til aðstæðna í hverju ríki fyrir sig. Sumar kalla á ný lagaákvæði, en aðrar einungis á endurskoðun á gildandi lagaákvæðum. Þá fela sumar þeirra í sér undirritun á skuldbindandi alþjóðasamningum. Dæmi um það er samningur um sjálfvirk upplýsingaskipti, sbr. undirritun þáverandi fjármálaráðherra í október 2014, og sömuleiðis samningur gegn misnotkun tvísköttunarsamninga sem núverandi fjármála- og efnahagsráðherra skrifaði undir í júní sl. Ýmsar lagabreytingar má þó tengja beint við BEPS-aðgerðaráætlunina eins og sést af eftirfarandi umfjöllun.

Í lögum nr. 112/2016 um ýmsar aðgerðir stjórnvalda gegn skattsvikum, sem breyttu lögum nr. 90/2003 um tekjuskatt, er að finna breytingar sem rekja má til vinnu Efnahags- og framfarastofnunar Evrópu í París (OECD) vegna starfshóps um eyðingu skattaandlags og eyðingu skattahagnaðar (e. Base Erosion and Profit Shifting, BEPS). Þær eru:

- Skilgreining á hugtakinu föst starfsstöð sem er í 3. gr. a (7. aðgerð BEPS)
- Takmörkun á frádrætti vaxtagjalda sem er í 57. gr. A (4. aðgerð BEPS)
- Ríki-fyrir-ríki skýrsla um skattskil (milliverðlagning) sem er 91. gr. a (13. aðgerð BEPS)

Tvær aðrar skattlagabreytingar sem rekja má til baráttunnar við skattundanskot og tengjast aðgerðaráætlun BEPS eru:

- Skattlagning vegna eignarhalds á lágskattasvæðum (CFC) í 57. gr. a sbr. lög nr. 46/2009, lög nr. 128/2009 og lög nr. 45/2013.
- Ákvæði um milliverðlagningu (Transfer Pricing) í 3.- 6. mgr. 57. gr. sbr. lög nr. 142/2013.

Rétt er að taka fram að ákvæði tekjuskattslaganna um CFC og milliverðlagningu eru nú til endurskoðunar í starfshópum og munu tillögur að lagabreytingum væntanlega líta dagsins ljós fyrir næstu áramót. Sú endurskoðun tengist í það minnsta með óbeinum hætti BEPS-aðgerðaráætluninni.

3. *Hver var heildarhækkun á opinberum gjöldum árlega á tímabilinu 2010-2016?*
 - a. *Hver var hækkunin í kjölfar skattrannsóknar og skatteftirlits, sundurliðað eftir lögaðilum, einstaklingum og tegundum skattsvika?*
 - b. *Hve hátt hlutfall er það af skatttekjum og áætluðum skattsvikum?*
 - c. *Hvernig skiptist hækkunin eftir embættum: 1. Skattrannsóknarstjóra ríkisins (SRS), 2. RSK, 3. Yfirskattanefnd?*

Svar: Hér þarf að hafa í huga hvernig verkaskiptingu skattyfirvalda er háttað samkvæmt lögum. Í stuttu máli er meginverkefni RSK álagning opinberra gjalda og eftirlit með þeim. Meginverkefni SRS er skattrannsóknir, en endurákvörðun opinberra gjalda í kjölfar niðurstöðu SRS er á hendi RSK. Yfirskattanefnd er úrskurðaraðili varðandi kærur skattaðila á niðurstöðum RSK, auk þess sem þeir annast ákvörðun sekta í tilvikum skattrannsókna. Þá annast tollstjóri og aðrir innheimtumenn (sýslumenn) innheimtu opinberra gjalda.

Til svars við þessari spurningu óskaði ráðuneytið eftir upplýsingum frá SRS, RSK og yfirskattanefnd. Í töflum 4 – 8 er að finna svör við liðum a. og c. um árlegar heildarhækkanir/lækkunarir á opinberum gjöldum á tímabilinu 2010-2016 í kjölfar skattrannsókna, skatteftirlits og kára til yfirskattanefndar, sundurliðað eftir lögaðilum, einstaklingum og tegundum skattsvika eftir því sem unnt er og eftir stofnunum.

Upplýsingarnar í töflu 4 um skattbreytingar, breytingar á yfirfæranlegu tapi og fjölda breytinga koma frá RSK væntanlega að stærstum hluta sem afrakstur af skatteftirliti stofnunarinnar sl. ár. Hafa þarf í huga að hluti þessara skattbreytinga er væntanlega kærður til yfirskattanefndar, en úrskurðir í þeim kærum leiða í flestum tilvikum til lækkunar. Þá liggur ekki fyrir hversu stór hluti þessara breytinga innheimtist að lokum.

Tafla 4

Fjárhæðir í m.kr.

Hækkun opinberra gjalda samtals

álagningarár	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Samtals
Tekjuskattur, útsvar o.fl.	4.390	6.297	6.411	8.018	5.044	4.651	3.406	38.217
Virðisaukasattur	1.180	979	2.479	834	3.487	3.795	2.104	14.859
Tryggingagjald og álag v/staðgreiðslu	246	253	213	68	55	67	52	955
Búnaðargjald	4	0	0	1	3	0	1	9
Iðnaðarmálagjald	2	0	0	0	0	0	0	2
Jöfnunargjald alþjónustu	8	0	0	0	1	0	2	12
Fjársýsluskattur	0	0	0	2	8	60	0	71
Sérstakur skattur á fjármálafyrirtæki	0	0	0	0	2	10	-14	-2
Sérstakur fjársýsluskattur	0	0	0	66	3.732	82	474	4.354
Annað (arðstekjur sameignarfélaga o.fl.)	0	0	0	0	0	3	0	3
Samtals skattabreytingar	5.831	7.530	9.102	8.989	12.333	8.669	6.026	58.480
				*				
Breytingar á yfirfæranlegu tapi	-4.188	-101.735	-3.106	-59.246	-1.635.479	-7.821	-10.612	-1.822.186
Samtals fjöldi breytinga	5.363	5.086	3.876	4.502	4.620	5.088	5.939	34.474

* Innifalið í þessari tölu er lækkun taps tæplega kr. 1.600.000.000 vegna vanskila á skattframtölum fyrri ára.

Tapið kom inn við síðari framtalsgerð viðkomandi skattaðila.

Í töflum 5 til 7 er að finna upplýsingar frá SRS. Í því sambandi er ástæða til að nefna að niðurstöður rannsókna SRS um refsiverð skattundanskot eða önnur skattalagabrot leiða ekki í öllum tilvikum til þess að skattstofnar séu endurákværðar af hálfu RSK. Hafi skattstofnar áður verið áætlaðir af hálfu RSK, t.a.m. sökum þess að ekki hafi verið staðin skil á lögbundnum skattskilagögnum, er tekið tillit til þeirrar áætlunar við endurákvörðun skattstofna í kjölfar rannsókna SRS. Ef áætlun skattstofna er hærri en niðurstöður rannsóknarinnar leiðir hún ekki til breytinga á skattstofnum, en fésekt kann að verða há og óháð fyrri áætlunum RSK. Í öðrum tilvikum leiðir rannsókn ekki til endurákvörðunar skattstofna þó rannsókn hafi leitt í ljós undanskot, þegar um lögaðila er að ræða sem slitið hefur verið í kjölfar gjaldþrots. Álagðir skattstofnar eru þar óbreyttir þó eftir atvikum alvarleg skattalagabrot hafi verið framin, sem þá sæta viðeigandi refsimeðferð.

Tafla 5**Endurákvörðanir í kjölfar rannsóknar hjá SRS**

Milljónir kr.

Ár	Fjm.tekjur	Tekjur u/rekstrar	Skatt.sk. velta	Rekstrartekjur	Samtals (kr.)
2010	1.087	1.184	337	271	2.880
2011	4.315	1.943	1.542	255	8.055
2012	1.341	1.523	1.456	424	4.743
2013	734	3.105	788	185	4.812
2014	2.510	3.165	837	286	6.797
2015	1.006	1.280	639	8.057	10.982
2016	0	453	453	715	1.621
Samtals	10.993	12.653	6.052	10.193	39.890

Niðurstöður rannsókna SRS á helstu skattstofnum hafa leitt í ljós framangreindar undandregnar fjárhæðir án álags. Taka fjárhæðirnar mið af málum sem lokið var við á árunum 2010 – 2016. Fjárhæðir í einstökum málum geta tekið breytingum í ferli endurákvörðunar, sem fram fer í kjölfar rannsóknar hjá SRS. Rétt er að áréttta að hér er um **undandregna skattstofna** að ræða en ekki áætlaðar skattgreiðslur.

Þá er til staðar umfangsmikill brotaflokkur er sætir rannsókn hjá SRS, en hann lýtur að vanhöldum á greiðslu virðisaukaskatts og staðgreiðslu opinberra gjalda, svonefndum vanskilamálum, þar sem eðli máls samkvæmt skattstofnar sæta aldrei endurákvörðun í kjölfar rannsóknar. Þau brot lúta ekki að því að skattyfirvöldum hafi ekki verið gerð réttilega grein fyrir skattstofnum, heldur því að innheimtu vörslufjár hafi ekki verið skilað í ríkissjóð. Eru slík brot í eðli sínu fjárdráttarbrott. Að lokum skal nefnt að skaðabótakrafa af hálfu ríkissjóðs kann að vera sett fram samhliða meðferð refsímálsins fyrir dómi í stað endurákvörðunar hjá RSK.

Tafla 6**Vangreiðsla vörslufjár**

Milljónir kr.

Ár	Vangreiðsla stgr. (kr.)	Vangreiðsla vsk (kr.)	Vangreiðsla samtals
2010	274	385	659
2011	465	360	825
2012	264	345	609
2013	291	360	652
2014	225	369	593
2015	267	296	563
2016	267	374	641
Samtals	2.052	2.489	4.541

Tafla 7**Fésektir hjá dómstólum, yfirs kattanevnd og SRS vegna skattalagabrota í kjölfar rannsóknar hjá SRS**

Milljónir kr.

Ár	Héraðsd.	Hæstir.	YSKN	SRS	Samtals
2010	1.470	29	549	46	2.094
2011	847	415	246	34	1.542
2012	854	86	265	58	1.263
2013	1.455	187	299	33	1.974
2014	729	193	353	33	1.307
2015	1.266	149	338	31	1.785
2016	431	57	267	19	773
Samtals	7.054	1.114	2.316	254	10.738

Eins og gildir um framangreindar tölur frá RSK liggur fyrir að þær fjárhæðir sem fyrirfinnast í töflum 5 -7 frá SRS eru ekki endilega í hendi. Það á ekki hvað síst við um fésektir vegna skattalagabrota sem ekki hafa innheimst nógu vel.

Tafla 8

Gjaldabreytingar yfirs kattanevndar í m.kr.	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Tekjuskattur, útsvar og önnur gjöld	-636	-979	-1.861	-1.859	-1.288	-7.155	-478
Virðisaukaskattur	-4	-115	-114	-5	-18	0	-1
Samtals lækkun gjalda	-640	-1.094	-1.975	-1.864	-1.307	-7.155	-478

Í töflu 8 eru upplýsingar frá yfirs kattanevnd um gjaldabreytingar. Rétt er að vekja athygli á því að hjá yfirs kattanevnd er alla jafna um lækkun gjalda að ræða, en ekki hækkun eins og spurt er um. Í sumum tilvikum framkvæmir RSK gjaldabreytingar vegna úrskurða yfirs kattanevndar. Þær fjárhæðir eru ekki meðtaldar.

Til svars við fyrri hluta b-liðarins er í töflu 9 að finna upplýsingar um heildarskatttekjur ríkissjóðs samkvæmt ríkisreikningi og útsvarstekjur sveitarfélaga.

Tafla 9

m.kr.	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Heildarskatttekjur ríkisins	415.928	441.397	472.845	509.944	601.814	622.438	667.568
Útsvar sveitarfélaga	106.797	126.584	135.114	147.136	156.214	170.443	191.191

Engar upplýsingar liggja hins vegar fyrir um áætluð skattsvik fyrir tiltekið árabil, hvorki hjá umræddum stofnunum né fjármála- og efnahagsráðuneytinu, sbr. b.-lið fyrirspurnarinnar. Í nýlegri skýrslu starfshóps sem fjármála- og efnahagsráðherra skipaði til að greina umfang og áhrif skattundanskota og skattsvika á íslenskan þjóðarbúskap, þ.m.t. afkomu hins opinbera, ásamt því að gera tillögur um hvernig megi minnka svarta hagkerfið, segir á bls 3:

„Ekki liggja fyrir nákvæmar tölur um umfang skattsvika hér á landi en þau hafa undanfarna þrjá áratugi verið metin á bilinu 3-7% af landsframleiðslu, eða u.þ.b. 10% af heildar-

tekjum hins opinbera samkvæmt athugunum sem gerðar hafa verið. **Sé miðað við að undanskot árið 2016 hafi verið 4% af landsframleiðslu þá námu þau um 100 milljörðum króna (ma.kr.)**Samtals gera þetta 58 ma.kr. yfir 9 ára tímabil vegna aflandseigna“

Rétt er að nefna að þær tölur sem fram koma í töflum 4 – 8, t.d. fyrir árið 2016, eru engan veginn samanburðarhæfar við ofangreinda tölu um áætluð skattsvik upp á 100 ma.kr.

4. *Hver var árlegur fjöldi mála hjá skattyfirvöldum á tímabilinu 2010-2016, sundurliðað eftir uppruna, afgreiðslu og embættum?*
- SRS?*
 - RSK?*
 - Yfirskattanefnd?*

Svar:

a. Heildarfjöldi nýrra mála á skrá hjá SRS þar sem grunur er uppi um skattalagabrot er eftirfarandi, sundurliðað á árin 2010 - 2016:

Tafla 10

Ár	Samtals
2010	188
2011	335
2012	386
2013	187
2014	230
2015	180
2016	213
Samtals	1.719

Uppruni nefndra mála SRS er eftirfarandi:

Tafla 11

Ár	SRS	RSK	Lögreglan	Innh.menn	Ábending	Samtals
2010	52	37	89	6	4	188
2011	115	35	176	4	5	335
2012	142	47	179	8	10	386
2013	46	20	104	2	15	187
2014	69	35	116	2	8	230
2015	64	37	73	1	5	180
2016	94	28	78	2	11	213
Samtals	582	239	815	25	58	1.719

Til ábendinga teljast mál sem berast með öðrum hætti en frá RSK, lögreglu, innheimtumönnum eða eiga uppruna sinn hjá embættinu sjálfu. Þar falla undir t. a. m. ábendingar frá almenningi, hagsmunaaðilum o.fl. Allar ábendingar er berast embættinu eru skoðaðar og metnar af sérstöku teymi innan embættisins. Sé ákvörðun tekin um frekari aðgerðir af hálfu embættisins er málið fært inn á málaskrá embættisins, sbr. ofangreinda töflu. SRS framsendir stóran hluta af mótteknum ábendingum til RSK. Eftirfarandi er heildarfjöldi ábendinga er bærust embættinu:

Tafla 12

Ár	Fjöldi ábendinga
2010	127
2011	191
2012	223
2013	283
2014	331
2015	225
2016	144
Samtals	1.524

Fjöldi mála sem SRS lýkur við árlega með skýrslu þar sem greint er frá rannsókninni og niðurstöðum hennar, þar með talið fjárhæðum undanskota og öðrum ætluðum brotum, er eftirfarandi:

Tafla 13

Ár	Samtals
2010	78
2011	115
2012	101
2013	101
2014	101
2015	95
2016	74
Samtals	665

Í kjölfar rannsóknarloka er ákvörðun tekin um refsimeðferð í viðkomandi máli. Heildarfjöldi mála sendur í refsimeðferð með vísun til lögreglu til ákærumeðferðar, með kröfugerð SRS fyrir yfirskattanefnd eða lokið með sektargerð hjá SRS á árunum 2010 - 2016 er eftirfarandi, auk mála þar sem fallið er frá refsimeðferð:

Tafla 14

Ár	Lögreglan	YSKN	SRS	Fallið frá	Samtals
2010	24	31	14	1	70
2011	37	41	14	7	99
2012	53	33	22	4	112
2013	54	48	10	1	113
2014	39	33	15	16	103
2015	77	20	9	6	112
2016	50	37	14	1	102
Samtals	334	243	98	36	711

b. Samkvæmt upplýsingum frá RSK var fjöldi mála eftir árum sá sem fram kemur í meðfylgjandi töflu.

Tafla 15

Fjöldi mála	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Samtals
Atv.rekstur, tekjuskattur	0	431	304	536	336	429	420	2.456
Atv.rekstur - álagning lögaðila	2.793	2.159	1.381	1.328	1.088	818	854	10.421
Atv.rekstur; VSK - samtímaeftirlí	2.000	2.005	1.883	2.170	1.729	1.635	2.015	13.437
Einstaklingssvið - endurskoðun	0	0	0	227	1.314	1.987	2.437	5.965
Önnur mál ót.a.	570	491	308	241	153	219	213	2.195
Samtals	5.363	5.086	3.876	4.502	4.620	5.088	5.939	34.474

c. Í töflu 16 kemur fram málafjöldi yfirsattanefndar á umræddu tímabili eftir uppruna.

Tafla 16**Árlegur fjöldi mála sundurliðað eftir uppruna, afgreiðslu og embættum**

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kærur vegna ákvarðana RSK	362	596	371	304	310	205	181
Kröfur frá skattrannsóknarstjóra um skattsekt	28	39	32	44	32	20	37
Kærur v. ákvarðana sýslumanna og tollstjóra		3	3	2	3	26	31
Fjöldi nýrra mála til yfirsattanefndar, samtals	390	638	406	350	345	251	249

5. *Hversu mörgum málum frá umræddu tímabili er ólokið hjá skattrannsóknarstjóra og um hvaða fjárhæðir er að ræða?*

Svar: Samkvæmt upplýsingum frá SRS eru þar nú skráð 218 mál, þar af eru 87 mál frá árinu 2017. Mál sem er ólokið frá árunum 2010-2016 eru 131 talsins. Málin eru misjafnlega langt á veg komin, sum á lokastigi rannsókna og önnur á undirbúningsstigi. Í ríflega 90 málum er mjög gróflega hægt að áætla undandregna skattstofna eins og þau mál líta út nú. Nemur sú fjárhæð samtals ríflega 7 ma.kr. Mikla fyrirvara þarf að hafa við þá áætlun enda liggur fyrir að ætlaðir undandregnir skattstofnar muni taka breytingum til hækkunar eða lækkunar eftir því sem rannsóknum í einstökum málum vindur fram. Engin leið er því að segja til um hversu miklum fjárhæðum hinn undandregni skattstofn muni skila í ríkissjóð á endanum en lausleg ágiskun miðað við 20% meðalskatt nemur 1,4 ma.kr.

6. *Hversu margir störfuðu (stöðugildi) við skatteftirlit og skattrannsóknir árlega 2010-2016?*

Svar: Í töflu 17 kemur fram fjöldi stöðugilda við skatteftirlit á árunum 2010-2016 samkvæmt upplýsingum frá RSK skipt niður á einstök svið.

Tafla 17

Fjöldi stöðugilda við skatteftirlit	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Atvinnurekstrarsvið	19,38	19,83	14,03	18,15	17,67	14,55	11,8
Einstaklingssvið	12,92	4,78	10,35	8,95	10,55	14,07	11,55
Eftirlitssvið	30,05	34,7	30,68	31,05	29,63	26,17	31,5
Greiningarsvið	-	-	-	-	-	1,03	2
Samtals	62,35	59,31	55,06	58,15	57,85	55,82	56,85

Í töflu 18 sést fjöldi stöðugilda við skattrannsóknir o.fl. á árunum 2010-2016 samkvæmt upplýsingum frá SRS.

Tafla 18

Heildarfjöldi ársverka hjá SRS 2010-2016

Ár	Ársverk
2010	30,1
2011	30,4
2012	29,2
2013	28,2
2014	30,2
2015	25,0
2016	23,8

Flest stöðugildi hjá SRS eru vegna starfa við skattrannsóknir. Önnur stöðugildi eru einkum stöður lögfræðinga við refsimeðferð og við kyrrsetningu eigna, auk almennra skrifstofustarfa.

7. *Að hverju hefur skatteftirlit og skattrannsóknir helst beinst á árunum 2010-2016,*

þ.e.:

- a. fjármálafyrirtækjum og fjármálastofnunum (bönkum, verðbréfafyrirtækjum, verðbréfamíðlurum, eignarleigufyrirtækjum og öðrum fjármálastofnunum, lögmönnum, löggiltum endurskoðendum og öðrum fjárvörsluaðilum, tryggingafélögum, lífeyrissjóðum o.s.frv.),*
- b. svonefndum skattafylgsnum eða aflandseyjum,*
- c. skilum á fjármagnstekjuskatti,*
- d. ólöglegum frádráttarliðum,*
- e. skatti af hlutabréfakaupum stjórnenda og starfsmanna (þ.e. með svokölluðu kúlulánum),*
- f. hlunnindum og eigin neyslu forsvarsmanna sem færð er á rekstur fyrirtækisins?*

Svar: Samkvæmt upplýsingum frá RSK hefur skatteftirlit ríkisskattstjóra beinst að öllum framangreindum þáttum, þó mismikið. Á eftirlitssviði hefur skatteftirlit mest beinst að liðum b. og f., þ.e. hlunnindum og eigin neyslu forsvarsmanna félaga, og skattaparadísnum. Á atvinnurekstrarsviði hafa hæstu gjaldabreytingar verið vegna aðila sem falla undir lið a, þ.e. fjármálafyrirtæki og fjármálastofnanir.

Svar SRS við spurningunni var eftirfarandi: Að því marki sem SRS hefur svigrúm til ákvörðunar á því hvaða mál skuli sæta rannsókn hjá embættinu, hefur verið reynt að bera þar niður þar sem mest þörf hefur verið talin á hverjum tíma. Hin hefðbundnu mál, ef svo má að orðið komast, lúta að undanskotum atvinnurekstrartekna. Slík brotastarfsemi er viðvarandi og ávallt nokkur þungi í rannsókn á þeim brotum. Hið sama á við um brot er lúta að ólögmetum úttektum fyrirsvarmanna félaga en aukin áhersla hefur verið lögð á þann málaflokk undanfarið misseri.

Á þeim árum sem fyrirspurnin varðar, þ.e. 2010 – 2016, var nokkur áhersla á skattundanskot einstaklinga í gegnum aflandssvæði. Á árinu 2009 voru tekin til rannsóknar nokkrir tugir mála er lútu að notkun Íslendinga á erlendum greiðslukortum hér á landi. Rannsóknunum í þeim málum lauk flestum á árunum 2010 til og með 2012.

Þá voru í framhaldi af bankahruninu tekin til rannsóknar á árunum 2010 og 2011 þó nokkur fjöldi af málum einstaklinga sem höfðu átt í framvirkum viðskiptum með fjármála-gjörninga og öðrum viðskiptum af ýmsum toga með milligöngu íslensku bankanna án þess að skattfyrivöldum hefði verið gerð grein fyrir afrakstri af þeim. Rannsóknunum í þeim málum lauk á árinu 2013.

SRS keypti á árinu 2015 gögn og upplýsingar sem sýndu fram á tengsl nokkur hundruð íslenskra skattþegna við félög í skattaskjólum. Umrædd gögn voru greind á árinu 2015 og í tengslum við þau var aflað upplýsinga um swift-greiðslur til Íslands á árunum 2009 til og með 2013. Í framhaldi af greiningu á umræddum gögnum var RSK, í lok október 2015, send samantekt og greining á tédum gögnum, ásamt þeim gögnum sem keypt voru, að undanskildum um 30 málum, á grundvelli þess að um athugunarverð skattskil umræddra aðila gæti verið að ræða. Nánar er fjallað um rannsóknir SRS á umræddum málum í svari við lið 12.

Þá er vert að nefna að málum er tekin hafa verið til rannsóknar og lúta að innskattsvikum og útgáfu tilhæfulausra reikninga hefur fjölgað á undanförunum árum og rík áhersla lögð á þann málaflokk. Hér á eftir eru nánari svör við einstökum liðum spurningarinnar.

a-liður

Eins og fram hefur komið voru í kjölfar bankahrunsins tekin til rannsóknar viðskipti sem átt höfðu sér stað með milligöngu fjármálastofnana með ýmiskonar fjármálagjörninga sem skattyfirvöldum hafði ekki verið gerð grein fyrir hagnaði af.

Að því er varðar endurskoðendur, lögmenn og aðra sérfræðinga hafa skatransóknir í gegnum árin eftir atvikum beinst að hugsanlegri hlutdeild þeirra í brotum rannsóknarþolans vegna aðkomu þeirra að skattskilum hans.

b-liður

Frá árinu 2010 hafa mál vegna skattundanskota einstaklinga vegna eignar á félögum í gegnum aflandssvæði verið til rannsóknar. Þau mál eiga m.a. rót að rekja til vísunar RSK á nokkrum tugum mála til SRS á árinu 2009 vegna notkunar aðila á erlendum kreditkortum. Þá hafa nokkrir tugir slíkra mála verið til rannsóknar hjá SRS í kjölfar kaupa embættisins á árinu 2015 á gögnum um eignir Íslendinga á aflandssvæðum. Nokkur mál þeim tengd bíða rannsóknar.

c-liður

Á umræddu tímabili eru nokkrir tugir mála sem lokið hefur verið rannsókn í sem varða vanframtdaldar fjármagnstekjur. Stór hluti af þeim málum eru mál vegna vanframtdalinnna fjármagnstekna vegna viðskipta aðila með fjármálagjörninga.

d-liður

Mál vegna óheimilla frádráttarliða hafa í gegnum árin sætt rannsókn hjá SRS einkum ef frádráttur hefur verið byggður á tilhæfulausum gögnum.

e-liður

Mál vegna hlutabréfakaupa stjórnenda og starfsmanna með svokölluðum kúlulánum hafa almennt ekki sætt rannsókn hjá SRS. Þó hafa nokkur mál vegna hlutabréfakaupa starfsmanna komið upp á borð hjá embættinu á umræddum árum.

f-liður

Mál vegna hlunninda og eigin neyslu fyrirsvarsmanna sem færð eru á rekstur fyrirtækisins hafa í gegnum árin sætt rannsókn hjá SRS og þá oft í tengslum við önnur skattalagabrot framin í rekstri lögaðila. Þá er einnig alltaf töluvert af málum sem tengjast óheimilum úttektum fyrirsvarsmanna úr rekstri lögaðila.

8. *Hvernig hefur skattsvikamálum lokið á tímabilinu 2010-2016?*

- a. *Hversu margir dómar hafa fallið í Hæstarétti?*
- b. *Hversu margir dómar hafa fallið í undirrétti?*
- c. *Hversu mörgum málum lauk með sektarúrskurði hjá yfirskattanefnd?*
- d. *Hversu mörgum málum lauk með sektarmeðferð hjá SRS?*

Svar: Samkvæmt upplýsingum úr málaskrá hjá SRS er heildarfjöldi hæstaréttardóma uppkveðinna vegna skattalagabrota á árunum 2010 - 2016 eftirfarandi:

Tafla 19

Ár	Fjöldi
2010	4
2011	9
2012	8
2013	4
2014	6
2015	4
2016	2
Samtals	37

Samkvæmt upplýsingum úr málaskrá hjá SRS er heildarfjöldi héraðsdóma uppkveðinna vegna skattalagabrota á árunum 2010 – 2016 eftirfarandi:

Tafla 20

Ár	Fjöldi
2010	45
2011	27
2012	20
2013	33
2014	18
2015	24
2016	11
Samtals	178

Heildarfjöldi úrskurða yfirskattanefndar vegna sektarkröfu SRS á árunum 2010 - 2016 er eftirfarandi:

Tafla 21

Ár	Fjöldi
2010	82
2011	47
2012	33
2013	29
2014	41
2015	46
2016	31
Samtals	309

Heildarfjöldi sektargerða hjá SRS á árunum 2010 - 2016 er eftirfarandi:

Tafla 22

Ár	Fjöldi
2010	14
2011	14
2012	22
2013	10
2014	15
2015	9
2016	14
Samtals	98

Upplýsingar frá yfirs kattanevnd um fjölda afgreiddra mála koma fram í eftirfarandi töflu.

Um lok skattvikamála

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Fjöldi afgreiddra skattsektarmála	84	47	32	29	41	46	32
þar af gerð sekt	77	37	29	28	39	38	26
þar af ekki gerð sekt	7	10	3	1	2	8	6
Fjárhæð skattsekta skv. úrskurðum yfirs kattanevndar	548,4 kr.	239,1 kr.	266,5 kr.	298,6 kr.	355,1 kr.	337,8 kr.	243,9 kr.

9. *Hvað hefur SRS rannsakað mörg mál þar sem um hefur verið að ræða vanskil á fjármagnstekjuskatti á tímabilinu 2010-2016? Hve háar fjárhæðir voru í vanskilum í þeim tilvikum og hve mikið hefur innheimst? Hversu miklum vanhöldum reiknar ráðherra með á innheimtu fjármagnstekjuskatts á umræddu tímabili, sbr. skýrslu um eignir Íslendinga á aflandssvæðum frá því í september 2016?*

Svar: Eins og fram hefur komið hefur SRS rannsakað nokkra tugi mála frá árinu 2010 til og með 2015 þar sem um hefur verið að ræða að stofn til fjármagnstekjuskatts hefur verið vanframtalinn. Vanframtalinn stofn í umræddum málum er eins og fram kemur í svari við spurningu 3 hér að framan. SRS hefur ekki upplýsingar um innheimtu vegna þeirra mála.

Við þetta svar SRS má bæta að innheimta skatta er á hendi tollstjóra og innheimtumanna ríkissjóðs, þ.e. sýslumanna. Engar upplýsingar liggja fyrir hjá þessum aðilum um innheimtu skatta eftir því hvort um er að ræða greiðslu á álagningu, áætlun eða endurákvörðun sem rekja má til skatteftirlits eða skattranssóknna, enda engar merkingar til staðar í tekjubókhaldi Fjársýslu ríkisins um eðli greiðslanna. Eitt af áhersluverkefnum ráðuneytisins á komandi mánuðum er að ráða bót á því með samráði við alla aðila máls.

10. *Hver er ábyrgð löggiltra endurskoðenda vegna rangra skila og rangra upplýsinga, af ásetningi eða af gáleysi? Eru dæmi um að löggiltir endurskoðendur hafi á umræddu tímabili sætt refsingu vegna brota á skattalögum?*

Svar: SRS svaraði spurningunni með eftirfarandi hætti:

Ábyrgð löggiltra endurskoðenda samkvæmt ákvæðum skattalaga beinist að þátttöku þeirra í brotum rannsóknarþola vegna aðkomu endurskoðandans að skattskilum rannsóknarþolans.

Í 5. mgr. 109. gr. laga nr. 90/2003, um tekjuskatt, er kveðið á um að hver sá sem af ásetningi eða stórkostlegu hirðuleysi láti skattfyrirvöldum í té rangar eða villandi upplýsingar eða gögn varðandi skattframtöl annarra aðila eða aðstoðar við ranga eða villandi skýrslugjöf til skattfyrivalda skuli sæta refsingu skv. 1. mgr. greinarinnar. Samkvæmt því ákvæði getur fésekt numið allt að tífaldrí skattfjárhæð af þeim skattstofni sem var undandreginn og aldrei lægri fésekt en nemur tvöfaldrí skattfjárhæðinni. Sambærileg ákvæði eru í 6. mgr. 40. gr. laga nr. 50/1988, um virðisaukaskatt, 7. mgr. 30. gr. laga nr. 45/1987, um staðgreiðslu opinberra gjalda, og 7. mgr. 19. gr. laga nr. 94/1996, um staðgreiðslu skatts á fjármagnstekjur, sbr. og lög nr. 4/1995, um tekjustofna sveitarfélaga. Ef um stórfellt brot er að ræða gegn fyrrgreindum lagaákvæðum getur það jafnframt varðað við 262. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940. Refsing samkvæmt því ákvæði er fangelsi allt að 6 árum. Auk þess er heimilt samkvæmt ákvæðinu að dæma fésekt samkvæmt framangreindum skattalagaákvæðum.

Framangreind skattalög hafa einnig að geyma ákvæði um að hlutdeild í brotum samkvæmt lögnum sé refsiverð eftir því sem segir í III. kafla almennra hegningarlaga og varðar fésektum allt að hámarki því sem ákveðið er í ákvæðum skattalaga.

Samkvæmt ársreikningalögum nr. 3/2006, er kveðið á um í 123. gr. laganna að endurskoðendur eða skoðunarmenn sem brjóta gegn ákvæðum þeirra laga með ásetningi eða stórfelldu gáleysi skuli sæta sektum eða fangelsi allt að sex árum, enda liggja ekki þyngri refsing við broti samkvæmt öðrum lögum. Alvarleg brot gegn ákvæðinu varða refsingu skv. 2. mgr. 262. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940.

Ársreikningalög hafa einnig að geyma ákvæði um að hlutdeild í brotum samkvæmt lögnum sé refsiverð eftir því sem segir í almennum hegningarlögum, sbr. 3. mgr. 124. gr. laga nr. 3/2006.

Samkvæmt bókhaldslögum nr. 145/1994, getur hver sem með háttsemi sinni aðstoðar bókhaldsskyldan mann eða fyrirsvarsmann lögaðila eða stuðlar að brotum á annan hátt, sætt refsingu, þ.e. fésektum, sbr. 36. – 38. gr. laganna, eða fangelsi ef um alvarleg brot er að ræða, sbr. 36. – 38. gr. laganna, sbr. og 2. mgr. 262. gr. almennra hegningarlaga.

Bókhaldslög hafa einnig að geyma ákvæði um að hlutdeild í brotum að öðru leyti sé refsiverð skv. III. kafla almennra hegningarlaga.

Á umræddu tímabili hafa löggiltir endurskoðendur sætt refsingu samkvæmt dómum Hæstaréttar Íslands í tveimur málum er voru til rannsóknar hjá SRS. Var refsing í þeim málum dæmd á grundvelli almennra hegningarlaga vegna brota á skattalögum vegna þátttöku endurskoðendanna í skattskilum rannsóknarþola. Var refsing dæmd skilorðsbundin í báðum tilfellum.

11. *Hversu mörg peningaþvættismál hafa komið upp á Íslandi á tímabilinu 2010-2016? Hyggst ráðherra láta rannsaka þennan þátt spillingar sérstaklega, sbr. skýrsla ráðherra um eignir Íslendinga á afgangssvæðum frá því í september 2016, og áhrif þess á skattgreiðslur?*

Svar: Brot á lögum um peningaþvætti sæta ekki rannsókn hjá skattyfirvöldum heldur hjá embætti héraðssaksóknara. Í skýrslu starfshóps sem ráðherra skipaði til að skoða skattundanskot og skattsvik (sjá einnig svar við spurningu 14) var m.a. fjallað um peningaþvætti og átti héraðssaksóknari sæti í þeirri nefnd.¹

Þar segir meðal annars undir kafla 7.7 **Með hvaða hætti er hægt að sporna við skattsvikum ?:**

„Nauðsyn stendur til að auka skilvirkni tilkynningarskyldra aðila og hefur peningaþvættisskrifstofan hrundið af stað átaki til að skerpa á tilkynningarskyldunni. Þá er mikilvægt að fleiri aðilar en aðeins fjármálastofnanir tilkynni grunsamlegar fjárfærslur eða greiðslur til peningaþvættisskrifstofu. Á heildina litið verður þó að telja að íslenskt lagaumhverfi sé fullnægjandi þegar kemur að úrræðum gegn peningaþvætti.

Hafa ber í huga að ákveðið samspil er á milli peningaþvættis og notkunar reiðufjár. Eftir því sem settar eru meiri takmarkanir á notkun reiðufjár er framkvæmd peningaþvættis torvelduð. Að sama skapi þyrfti að efla eftirlitsstofnanir til að fylgja eftir takmörkunum á notkun reiðufjár vegna aukins fjölda tilkynninga sem slíkum takmörkunum mun óhjákvæmlega fylgja.“

12. *Skattrannsóknarstjóri keypti gögn með upplýsingum um Íslendinga í svokölluðum skattafylgsnum eða afgangssvæðum árið 2015:*

- a. *Hvenær var gengið frá kaupunum og hvað var greitt fyrir listann?*
- b. *Fyrntust einhver mál frá því að yfirvöldum buðust umrædd gögn og þar til gengið var frá kaupunum og ef svo er, hve mörg og hversu miklar gögn frá innlendum eða erlendum aðilum?*
- c. *Hefur skattyfirvöldum boðist að kaupa sambærileg eða svipuð gögn frá innlendum og erlendum aðilum?*
- d. *Hvað voru margir á listanum sem skattrannsóknarstjóri keypti (einstaklingar og lögaðilar) og við hvaða gjaldeyri voru umrædd gögn miðuð, þ.e. hvert var gengi myntarinnar þegar umrædd gögn buðust og hvert var gengið þegar þau voru keypt?*
- e. *Tengjast lögaðilar og einstaklingar innbyrðis á einhvern hátt, og hvernig flokkast viðkomandi einstaklingar miðað við yfirflokk starfaflokkunar Hagstofu Íslands?*
- f. *Hvað tóku skattayfirvöld mörg mál til rannsókna (embætti, einstaklingar og lögaðilar) og með tilliti til hvers og/eða hvað(a) laga voru þau valin eða ákveðið að falla frá rannsókn (sbr. opinber skipti/einkaskipti dánarbúa)?*
- g. *Hver var heildarupphæðin sem svikin var undan skatti í krónum talið og í upphaflegri mynt (einstaklingar og lögaðilar)? Hver var hæsta upphæðin og*

¹ <https://www.stjornarradid.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=5ea38a59-572d-11e7-941c-005056bc530c>.

hver var lægsta upphæðin í hvoru tilviki? Er þessum málum lokið? Ef svo er ekki, hve mörgum málum er lokið og hvenær má búast við að þeim ljúki? Hver var upphæð þeirra mála sem tekin voru til rannsóknar í krónum talið og þeirri mynt sem hún var geymd í? Hve há var sektin? Hver eru áhrif gengis á skattlagningu og sekt?

Svar: Eftirfarandi upplýsingar bárust frá SRS sem svör við framangreindum spurningum í liðum a. – g.

a-liður:

Gengið var frá kaupum á gögnunum þann 19. mars 2015 og var greitt fyrir gögnin 200.000 evrur án virðisaukaskatts.

b-liður:

SRS tók ekki ákvörðun um rannsókn í málum sem tengjast umræddum kaupum fyrr en eftir að þau áttu sér stað. Það liggur ekki fyrir að brot hafi fyrnst vegna þessarar ástæðu.

c-liður:

SRS hefur í nokkrum tilvikum boðist að kaupa gögn en ekkert í líkingu við það magn og þann fjölda skattþegna sem var í því tilviki sem hér um ræðir.

d-liður:

Um er að ræða 585 félög sem tengjast 389 einstaklingum. Umrædd gögn voru fyrst boðin SRS til kaups 21. mars 2014 og var sölugengi evru þá 157,43. Þegar gengið var frá kaupunum þann 19. mars 2015 var gengi evru 148,11.

e-liður:

Fyrir liggur að umræddir einstaklingar og félög tengjast og í sumum tilfellum tengist einn einstaklingur fleiri en einu félagi. Við greiningu SRS á umræddum gögnum voru þeir einstaklingar er þau vörðuðu ekki greindir miðað við yfirflokka starfaflokkunar Hagstofu Íslands. SRS hefur því ekki upplýsingar um það.

f-liður:

Í tengslum við greiningu SRS á þeim gögnum sem keypt voru var m.a. aflað upplýsinga um swift-greiðslur til Íslands á árunum 2009 til og með 2013. Í framhaldi af þeirri greiningu voru RSK send öll önnur mál úr gögnunum ásamt samantekt, að undanskildum þeim málum sem SRS tók til rannsóknar, með vísan til þess að greining SRS á umræddum gögnum benti til þess að skattskil aðila gætu verið athugunarverð, án þess þó að sýnt þætti á þeim tíma að um refsiverð undanskot væri að ræða. Fór sú sending fram í lok október 2015. Í tengslum við þau 30 mál og svonefnd Panamagögn hefur SRS alls tekið 34 mál til formlegrar rannsóknar vegna gruns um skattalagabrot. Af þeim voru 27 mál tekin til rannsóknar eftir að SRS festi kaup á umræddum gögnum. Eitt mál hefur verið tekið til rannsóknar í kjölfar fjölmiðlaumfjöllunar í tengslum við Panamalekann. Við rannsóknir SRS á þessum málum hefur vaknað grunur um skattalagabrot í 6 öðrum málum. Af þeim málum er tekin hafa verið til rannsóknar er rannsókn lokið í átta málum. Tveimur af þeim hefur verið vísað til héraðssaksóknara en ákvörðun hefur verið tekin um að gera kröfu um sekt hjá yfirskattanevnd í þriðja málinu. Rannsókn 8 mála hefur verið felld niður, þ. á m. sökum þess að grunur hefur ekki reynst á rökum reistur, eða vegna þess að ekki hefur reynst unnt að upplýsa mál með fullnægjandi hætti. SRS getur ekki svarað því hve mörg mál hafa verið tekin til meðferðar hjá RSK í tengslum við kaup á umræddum gögnum.

g-liður

Rannsóknir SRS lúta að því hvaða fjárhæðum undanskotin hafa numið í íslenskum krónum. Varhugavert er að setja fram fjárhæðir í málum sem enn er ólokið. Það liggur þó fyrir að undandregnir skattstofnar nema allt að nokkrum hundruð milljónum króna í einstökum málum. Ekki liggur fyrir hvenær rannsókn allra þeirra mála líkur er lýtur að þessum gögnum, m.a. vegna óvissu um það hvort RSK vísi málum til SRS að nýju þar sem grunur hefur vaknað um undanskot við aðgerðir RSK. Ráð er þó fyrir því gert að rannsókn vel flestra þeirra mála sem nú þegar eru í gangi verði lokið fyrir komandi áramót.

Í svari RSK kemur fram að embættið hafi ekki nákvæmar upplýsingar um heildarumfang þeirra upplýsinga sem um ræðir eða hvernig þær skiptast á milli einstaklinga og lögaðila. Ríkisskattstjóri vísar því til skattrannsóknarstjóra ríkisins með frekari upplýsingar um tölfræði sem og þær fjárhæðir sem eru í keyptu gögnunum.

Af hálfu ríkisskattstjóra hefur ekki verið gerð sérstök könnun á því hvort að mál hafi fyrnst frá því að skattrannsóknarstjóra buðust gögnin til kaups og þangað til gengið var frá þeim. Þá hefur ríkisskattstjóri eigi heldur upplýsingar um hvort íslenskum stjórnvöldum hafi borist boð um kaup á gögnum frá öðrum aðilum. Jafnframt skal tekið fram að engin slík boð hafa borist til ríkisskattstjóra.

Óskað er eftir upplýsingum um hvað skattyfirvöld hafi tekið mörg mál til rannsóknar. Þess ber að geta í upphafi að embætti ríkisskattstjóra hefur með höndum álagningu opinberra gjalda og annarra skatta og gjalda og annast almennt skattefirlit. Skattrannsóknarstjóri fer hins vegar með rannsóknir skattsvika og annarra skattalagabrota. Rétt er einnig að taka fram að ríkisskattstjóri hefur ekki heimildir til að annast refsimeðferð en við endurákvörðun opinberra gjalda er beitt 25% álagi skv. 108 gr. laga nr. 90/2003 um tekjuskatt. Þeirri heimild var beitt í nefndum málum.

Skattrannsóknarstjóri vísaði stórum hluta keyptu gagnanna til ríkisskattstjóra til frekari vinnslu og hófst vinna við umrædd gögn hjá ríkisskattstjóra í nóvember á árinu 2015. Á grundvelli umræddra upplýsinga hefur ríkisskattstjóri haft til athugunar skattskil 203 skattaðila. Þess má geta að í þessu sambandi eru hjón talin sem einn skattaðili. Málsmeðferð þessara mála er samkvæmt 96. gr. laga nr. 90/2003 um tekjuskatt sem og a. lið 57. gr. sömu laga. Alls hefur ríkisskattstjóri hækkað opinber gjöld vegna hinna keyptu gagna um kr. 148.987.403. Lægsta hækkun vegna þessara mála nam 2.001.806 kr. en hæsta hækkun nam 67.036.232 kr.

Af þeim 203 málum sem hafin var skoðun á hjá ríkisskattstjóra standa líkur til að 183 mál verði endursend skattrannsóknarstjóra ríkisins. Þau mál eru þess eðlis að eftirlitsheimildir ríkisskattstjóra nægja ekki til þess að halda áfram með málin. Í þessum tilvikum hafa skattaðilar ekki svarað fyrirspurnum ríkisskattstjóra, veitt takmarkaðar upplýsingar eða upplýsingar eru ekki í samræmi við önnur gögn. Frekari aðgerðir, svo sem húsleit, yfirheyrsla, haldlagning gagna og aðrar ráðstafanir kalla á rannsókn í skilningi 103. gr. laga nr. 90/2003 með áorðnum breytingum.

13. Árið 2016 birtu alþjóðleg samtök rannsóknarblaðamanna upplýsingar um eignir Íslendinga í svokölluðum skattafylgsnum eða aflandssvæðum:
- Hversu margir lögaðilar og hversu margir einstaklingar eru í umræddum gögnum?
 - Hver var heildarupphæð í umræddum gögnum í krónum talið og í upphaflegri mynt (einstaklingar og lögaðilar)? Hver var hæsta upphæðin og hver var lægsta upphæðin í hvoru tilviki? Er þessum málum lokið? Ef svo er ekki, hve mörgum málum er lokið og hvenær má búast við að þeim ljúki? Hver var upphæð þeirra mála sem tekin voru til rannsóknar í krónum talið og þeirri mynt sem hún var geymd í? Hve há var sektin? Hver eru áhrif gengis á skattlagningu og sekt?
 - Tengjast lögaðilar og einstaklingar innbyrðis á einhvern hátt, og hvernig flokkast viðkomandi einstaklingar miðað við yfirflokk starfaflokkunar Hagstofu Íslands?
 - Hversu margir aðilar (lögaðilar/einstaklingar) koma fyrir á báðum þessum listum (eða fleiri listum sem skattyfirvöld kunna að hafa fest kaup á), sbr. 12. tölul.?

Svar: Samkvæmt upplýsingum frá SRS er greining á hinum svokölluðu Panamaskjölum í höndum RSK eftir samráð af hálfu beggja embætta.

Eftirfarandi svar barst frá RSK við framangreindri spurningu:

Hvað varðar þær upplýsingar sem alþjóðasamtök rannsóknarblaðamanna birtu í maí 2016 þá bendir ríkisskattstjóri á að þær upplýsingar sem er að finna í umræddum gagnabanka eru af skornum skammti. Það er ekki svo að fjárhagsupplýsingar s.s. upplýsingar um inneignir í fjármálastofnunum eða hlutabréfaeignir séu birtar. Þá er ekki heldur um að ræða birtingu skjala sem tengja einstaklinga með ótvíræðum hætti við aflandsfélög. Af þeim sökum er ekki hægt að fullyrða hversu háar fjárhæðir gætu verið í húfi. Í eðli sínu eru þessar upplýsingar og þau gögn sem þarna er að finna þannig að þær kalla á mikla rannsóknarvinnu af hálfu skattyfirvalda. Vísbendingar eru um að í grunninum sé að finna upplýsingar um a.m.k. 248 íslenska einstaklinga og 58 íslenska lögaðila. Af þessum 248 einstaklingum eru 104 sem einnig má finna í keyptu gögnunum og hið sama á við um fjóra lögaðila.

Ríkisskattstjóri hefur í hyggju að taka til frekari skoðunar þær upplýsingar sem er að finna í gagnagrunninum þegar vinnu við keyptu gögnin lýkur á þessu ári.

14. Hvernig hyggst ráðherra sækja féð til skattafylgsna, sbr. skýrslu ráðherra um eignir Íslendinga á aflandssvæðum frá því í september 2016? Hefur verið gerð aðgerðaráætlun?

Svar: Í kjölfar upplýsinga úr keyptu gögnunum og Panamaskjölunum jókst meðvitund skattyfirvalda og samfélagsins alls um að undanskotum væri beitt með markvissum hætti til að komast undan skattskyldu. Í janúar síðastliðnum birti fjármála- og efnahagsráðherra skýrsluna sem vísað er til, en hún var unnin að frumkvæði forvera hans um umfang íslenskra fjármuna í skattaskjölum. Í framhaldinu ákvað ráðherra að grípa þyrfti strax til aðgerða gegn skattsvikum og skattundanskotum. Sem lið í þeim aðgerðum skipaði hann tvo starfshópa til

að útfæra nánar hvernig bregðast ætti við tillögum skýrslunnar. Öðrum var falið að skoða milliverðlagningu í utanríkisviðskiptum og hinum skattundanskot og skattsvik. Starfshóparnir tveir skiluðu skýrslum með margvíslegum tillögum í júní sl.

Þá skipaði ráðherra þriðja starfshópurinn í júní sl. til að fara yfir skattskyldu erlendrar ferðaþjónustustarfsemi á Íslandi. Ástæðan var ýmsar ábendingar sem borist höfðu um ójafna samkeppnisstöðu íslenskra ferðaþjónustuaðila gagnvart erlendum keppinautum, einkum á sviði hópferða. Starfshópurinn skilaði skýrslu og tillögum um málið til ráðherra í júlí sl.

Þá er einnig vert að nefna að í júlí sl. skrifaði ráðherra fyrir Íslands hönd undir alþjóðlegan samning sem ætlað er að koma í veg fyrir misnotkun á tvísköttunarsamningum í því skyni að komast undan eðlilegri skattlagningu. Sá samningur er liður í svokallaðri BEPS-aðgerðaráætlun sem unnin var á vegum OECD og G20-ríkjanna, en hún beinist gegn skattsvikum og skattaskjólum. Nú þegar hafa yfir 100 ríki gerst aðilar að framangreindum samningi. Markviss vinna hefur farið fram í ráðuneytinu undanfarin misseri við frekari útfærslu aðgerðaráætlunarinnar, en ýmsir þættir hennar hafa þegar verið lögfestir hér á landi eins og fram kemur í svari við spurningu 2 hér að framan. Stefnt er að framlagningu frumvarps fyrir árslok, sem m.a. inniheldur endurskoðun á ákvæðum tekjuskattslaganna um milliverðlagningu og cfc-reglur, en endurskoðun þeirra er mikilvægur þáttur í innleiðingu BEPS.

Um þessar mundir eru sérfræðingar ráðuneytisins að vinna úr og útfæra tillögur þriggja framangreindra starfshópa, en þær snúa ekki eingöngu að laga- og reglugerðarbreytingum heldur einnig að skattframkvæmdinni. Samkvæmt þingmálaskrá ráðherra verður lagt fram frumvarp á vörþingi þar sem finna má þær tillögur sem færa þarf í lagabúning og verður það frumvarp vonandi að lögum fyrir sumarið.

Krónutölufjárhæðir ofl.	jan.10	jan.11	jan.12	jan.13	jan.14	jan.15	jan.16
Bensingjöld og olíugjöld (kr./ltr.)							
Almennit vörugjöld á bensín	22,94	23,86	24,46	24,46	25,20	24,96	25,6
Sérstakt vörugjöld á bensín, bílysta ¹ (bensingjöld) ¹	37,07	38,55	39,51	39,51	40,70	40,30	41,3
Sérstakt vörugjöld á bensín, annað	39,28	40,85	41,87	41,87	43,15	42,73	43,8
Olíugjöld	52,77	54,88	54,88 ²	54,88	56,55	56,00	57,4
Vörugjöld af ökutækjum							
Fólksbílfreiðar 0-2000 cm ³	30%	-	-	-	-	-	-
Fólksbílfreiðar >2000 cm ³	45%	-	-	-	-	-	-
Fólksbílfreiðar m.v. skráða CO ₂ losun		0-65%	0-65%	0-65%	0-65%	0-65%	0-65%
Leigu-, ökukennslu-, og bíllaleigubílfreiðar 0-2000 cm ³	13%	-	-	-	-	-	-
Leigu-, ökukennslu-, og bíllaleigubílfreiðar 0-2000 cm ³	30%	-	-	-	-	-	-
Leigu-, ökukennslu-, og bíllaleigubílfreiðar m.v. CO ₂ losun	10%	0-30%	0-30%	0-30%	0-30%	0-30%	0-30%
Kolefnisgjöld							
Gas- og dísilólía (per l.)	2,90	4,35	5,75	5,75	5,90	5,84	6
Bensín (per l.)	2,60	3,80	5,00	5,00	5,15	5,10	5,25
Flugvéla- og þotueldsneyti	2,70	4,10	4,10	-	-	-	-
Brennsluólía (per kg.)	3,60	5,35	7,10	7,10	7,30	7,23	7,4
Jardölugas og loftkennð kolvetnsefni (per kg.)	-	-	-	6,30	6,50	6,44	6,6
Orkuskiptur af raforku og heitu vatni							
Orkuskiptur á rafmagn (kr/per kWst)	0,120	0,120	0,120	0,126	0,130	0,129	0
Afengisgjöld							
Bjór (kr./cl. umfram 2,25 cl)	83,54	86,9	91,33	91,33	94,05	93,14	112
Léttvin (kr./cl. umfram 2,25 cl)	75,14	78,15	82,14	82,14	84,6	83,78	102
Sterkt vín (kr./cl. umfram 2,25 cl)	100,73	101,74	106,93	111,85	115,2	114,08	138
Vindlingar (kr./pakka)	325,13	347,9	365,64	439,83	453,00	448,60	459,8
Neftóbak (kr./gramm)	3,85	4,12	7,21	14,42	14,85	14,71	15,1
Annað (kr./gramm)	11,63	12,45	13,08	15,73	16,20	16,04	16,45
Tóbak selt í tollfrjálsum verslunum	408,4	437	459,29	552,48	569,05	563,53	577,6
Vindlingar sem ferðamenn hafa með sér (kr./pakka) umfram gjaldfrjálst magn	20,41	21,85	22,96	27,62	28,45	28,17	28,85
Bílfélaggjöld							
e-ígin þyngd undir 3.500 kg (kr./stk) ⁷	-	10.000,00	10.510,00	10.510,00	10.830,00	10.830,00	11.100
losun <3.500 kg ökutækis yfir 121 g (kr./g) ⁷	-	240,00	252,00	252,00	260,00	260,00	266
e-ígin þyngd yfir 3.500 kg (kr./stk) ⁷	-	93.760,00	98.458,00	98.458,00	101.410,00	101.410,00	103950
kr./kg yfir 3.500 kg ⁷	-	4,00	4,20	4,20	4,32	4,32	4,44
e-ígin þyngd undir 1.000 kg (kr./kg)	18,60	-	-	-	-	-	-
e-ígin þyngd á milli 1.000 og 3.000 kg (kr./kg)	25,10	-	-	-	-	-	-
e-ígin þyngd yfir 3.000 kg (kr./hvert byrjað tonn)	6.200,00	-	-	-	-	-	-
Gjaldgólf (kr.)	9.300,00	-	-	-	-	-	-
Gjaldþak (kr.)	112.148,00	147.600,00	154.990,00	154.990,00	159.640,00	159.640,00	162.370,00